

Sygn. akt VI U 309/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Płocku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Parzybut-Dan

Protokolant: st. sekr. sądowy Justyna Zalewska

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2016 roku w Płocku

sprawy K. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 19 lutego 2015 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

SSO Hanna Parzybut-Dan

UZASADNIENIE

K. R. w dniu 03.03.2015 r. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z dnia 19.02.2015 r. znak:(...), w której organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Odwołujący zaskarżył decyzję organu rentowego w całości i wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu wskazał, że pracę w warunkach szczególnych wykonywał podczas zatrudnienia w (...) Laboratorium (...) w W. na stanowisku elektromontera w okresie od 04.09.1979 r. do 31.01.1986 r. i od 08.04.1987 r. do 31.05.1990 r. Na rozprawie w dniu 17.09.2015 r. odwołujący wniósł o zaliczenie pracy w warunkach szczególnych w Przedsiębiorstwie (...) w P. od 1972 r. do 1979 r. na stanowisku elektromontera.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, iż odwołujący nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wobec czego odwołanie jest niezasadne.

Rozpoznając sprawę Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. R., ur. (...) w okresie od 14.07.1972 r. do 31.08.1979 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Produkcji i (...) W. Oddział P. na stanowisku elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych. (dowód: świadectwo pracy k. 61 akt kapitałowych organu rentowego) Zakład zajmował się podłączeniem oświetlenia na terenie Petrochemii w P. oraz podłączaniem stacji napięciowych różnych maszyn, budowaniem rozdzielni, kładzeniem kabli ziemnych,

montażem i układaniem linii napowietrznych na wysokości. Odwołujący zajmował się również podłączeniem silników elektrycznych do pomp, wentylatorów oraz wirówek, które służyły do przepompowywania ropy naftowej. (dowód: zeznania świadków: J. J. k. 38, S. S. k. 39 akt sprawy) W okresie od 04.09.1979 r. do 31.01.1986 r. i od 08.04.1987 r. do 31.05.1990 r. odwołujący pracował w (...) Laboratorium (...) na stanowisku elektromontera. Zakład zajmował się produkcją wyrobów chemicznych: włókien sztucznych, waty szklanej, klocków hamulcowych z azbestu przeznaczonych do kopalni. W zakładzie tym były produkowane również wyroby z bakelitu takie jak ręczki do prodyży i garnków. Pracownicy wykonywali również włókninę z waty szklanej, okładziny do kopalni z dodatkiem azbestu oraz słuchawki do telefonów górniczych. Odwołujący wykonywał pracę na halach produkcyjnych. Do jego obowiązków należała konserwacja i naprawa maszyn do produkcji wyrobów bakelitowych. Prace wykonywał przez 8 godzin, przebywając na halach i naprawiając maszyny. Codziennie rozpoczynając dzień pracy otrzymywał zlecenie, które maszyny ma zakonserwować, a które naprawić. Podczas zatrudnienia w okresie od 09.12.1985 r. do 31.01.1986 r. odwołujący przebywał na urlopie bezpłatnym.

(dowód: zeznania świadków: C. M. k. 39, zeznania świadka M. P. k. 40 akt sprawy, opinia biegłego ds. BHP W. K. – w części k. 44- 51 akt sprawy, świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych k. 21 plik E akt rentowych, świadectwa pracy k. 49-57, zaświadczenie k. 59 akt kapitałowych organu rentowego)

K. R. w dniu (...) r. ukończył 60 rok życia, posiada wymagany okres 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nie jest członkiem OFE. Wnioskiem z dnia 28.08.2014 r. ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Zaskarżoną decyzją z dnia 19.02.2015 r. znak: (...) oraz z dnia 18.11.2015 r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wskazując, że nie udowodnił 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. (dowód: wniosek k. 1-6, karta przebiegu zatrudnienia k. 31, decyzja k. 32 plik E akt organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w/w dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz aktach organu rentowego oraz na podstawie dowodu z zeznań świadków oraz z zeznań samego odwołującego. Sąd posiłkował się również opinią biegłego specjalisty ds. BHP W. K..

Przedmiotem sporu była możliwość zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy odwołującego w Przedsiębiorstwie Produkcji i (...) W. Oddział w P. w okresie od 14.07.1972 r. do 31.08.1979 r. oraz pracy odwołującego od 04.09.1979 r. do 31.01.1986 r. i od 08.04.1987 r. do 31.05.1990 r. w (...) Laboratorium (...) na stanowisku elektromontera.

W tym miejscu należy wskazać, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dopuszczalności dowodów przewidziane w art. 246 k.p.c. i 247 k.p.c. w zw. z art. 304 in fine k.p.c. Oznacza to, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających charakter pracy, czasokres zatrudnienia, mimo istnienia dokumentów (angażę, świadectwo pracy), z których charakter i czasokres ten wynika. Ponadto Sąd nie jest związany środkami dowodowymi dla dowodzenia przed organami rentowymi [por. wyrok Sądu Najwyższego z 08 kwietnia 1999r. II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439].

Za dowód o najbardziej istotnym dla sprawy znaczeniu dla wyjaśnienia charakteru pracy odwołującego w (...) Laboratorium (...) należało uznać zeznania świadków C. M. i M. P.. Przesłuchane w sprawie osoby złożyły spójne relacje, które w połączeniu z konfrontacją dowodów z dokumentów zawartych w aktach sprawy prowadzą do jednoznacznej konstatacji, iż odwołujący w okresie od 04.09.1979 r. do 31.01.1986 r. i od 08.04.1987 r. do 31.05.1990 r. w (...) Laboratorium (...) z wyłączeniem okresu, kiedy odwołujący przebywał na urlopie bezpłatnym od 09.12.1985 r. do 31.01.1986 r. wykonywał prace naprawcze i konserwacyjne na terenie hali produkcyjnej, na której były wykonywane elementy z bakelitu.

Co do charakteru pracy odwołującego w Przedsiębiorstwie Produkcji i (...) W. Oddział P. za najistotniejsze Sąd uznał zeznania świadków J. J. i S. S.. Treść złożonych przez świadków zeznań wskazuje, że odwołujący w spornym okresie zatrudnienia w przedmiotowym zakładzie wykonywał zarówno prace polegające na montażu i układaniu linii

napowietrznych na wysokości, ale również zajmował się podłączeniem silników elektrycznych do pomp, wentylatorów oraz wirówek, które służyły do przepompowywania ropy naftowej.

Tym samym Sąd nie podzielił wniosków zawartych w opinii biegłego specjalisty ds. BHP W. K. w zakresie, w jakim wskazał, iż praca odwołującego w powyższych okresach może być uznana za pracę w warunkach szczególnych. Biegły dokonując oceny charakteru pracy wnioskodawcy odwołał się do Działu II rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) „w Energetyce”. Tymczasem wnioskodawca nie pracował w przedsiębiorstwie o branży energetycznej, gdyż Przedsiębiorstwo Produkcji i (...) W. nie był zakładem, które zajmowało się pracami przy wywarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej. W pozostałym zakresie co do oceny charakteru pracy wnioskodawcy w (...) Laboratorium (...) w W. Sąd podzielił w całości opinię biegłego z zakresu bhp.

W ocenie Sądu wiarygodne są wszystkie pozostałe załączone do akt sprawy dokumenty ponieważ nie ma żadnych przesłanek do ich kwestionowania, tak od strony formalnej, jak i merytorycznej.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Podstawę rozważań prawnych w niniejszej sprawie stanowią przede wszystkim dwa akty prawne, to jest ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2015.748 - j.t.) oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Przepis art. 32 ust. 4 stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zm.), wydane na podstawie art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. 1982 r. Nr 40 poz. 267 ze zm.)

Zgodnie z §4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz posiada wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Stosownie do § 3 w/w rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia.

Powyższe warunki jak wskazuje ustawa winny być spełnione przez ubezpieczonego na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, to jest, na dzień 1 stycznia 1999r.

W rozpoznawanej sprawie okolicznością niesporną było, iż K. R. ukończył już 60 rok życia, nie jest członkiem OFE, jak również posiada wymagany 25 – letni okres zatrudnienia.

Organ rentowy zakwestionował natomiast, iż odwołujący przepracował 15 lat w szczególnych warunkach. Do wymaganego stażu organ rentowy nie zaliczył odwołującemu okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji i (...) W. Oddział P. w okresie od 14.07.1972 r. do 31.08.1979 r. na stanowisku elektromontera instalacji i urządzeń elektroenergetycznych oraz pracy od 04.09.1979 r. do 31.01.1986 r. i od 08.04.1987 r. do 31.05.1990 r. w (...) Laboratorium (...) w W. na stanowisku elektromontera.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43) okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionym według wzoru, lub w świadectwie pracy. Stwierdzenie jednak szkodliwości pracy w sposób opisany w § 2 ust.2 jest wiążące jedynie dla organu rentowego. Tego rodzaju ograniczenia dowodowe nie obowiązują w postępowaniu przed sądem toczącym się na skutek odwołania od decyzji organu rentowego.

Z uwagi na brak ograniczeń dowodowych, o których mowa w § 2 rozporządzenia oraz ze względu na konieczność uzupełnienia materiału dowodowego, Sąd dopuścił dowód z zeznań osobowych źródeł dowodowych oraz dokumentów znajdujących się w dyspozycji organu rentowego.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wprawdzie potwierdziło, że ubezpieczony K. R. podczas zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji i (...) W. Oddział P. w okresie od 14.07.1972 r. do 31.08.1979 r. wykonywał pracę jako elektromonter, jednakże pracy tej nie można uznać za pracę, która została określona w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43) Dział II „W energetyce” tj. „Prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, iż jedynie konkretne stanowiska, które są przypisane poszczególnym działom wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą być traktowane jako praca w warunkach szczególnych i tylko te okresy zatrudnienia uprawniają do niższego wieku emerytalnego.

Przedsiębiorstwo Produkcji i (...), w którym w spornym okresie zatrudniony był wnioskodawca, podlegało Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych. W związku z powyższym w zakresie wykonywanych przez wnioskodawcę prac, zastosowanie znajduje Dział V wspomnianego wyżej wykazu tj. budownictwo i przemysł materiałów budowlanych, w którym szczegółowo wymieniono prace, stanowiące podstawę do uznania, iż praca wykonywana była w warunkach szczególnych, a w konsekwencji skutkujące, przyznaniem prawa do emerytury. W dziale tym ustawodawca jednak nie wymienił zawodu elektromontera. Stanowisko to nie znalazło się również w dziale XIV określającym prace różne, nie wymienione w poszczególnych działach przemysłu. Prace przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznym i ciepłych znalazły się natomiast w dziale II przedmiotowego rozporządzenia, jednakże dział ten dotyczy całkiem innej gałęzi przemysłu, mianowicie energetyki. W tym miejscu wskazać należy, iż powyższy sposób kwalifikacji prawnej w/w prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje, bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Sąd, zatem nie może swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym. By uznać pracę za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach, dane stanowisko musi być wymienione w danym dziale przemysłu, którego dotyczy rozporządzenie (por. wyrok Sądu najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). Z kolei dla właściwego odkodowania prac objętych wykazem A dział II pomocna jest analiza regulacji dotyczących energetyki, która pozwoli na odróżnienie jej od zwykłych prac (robót) elektrycznych. Sięgając, zatem do przepisów obowiązującej aktualnie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 roku – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059) wskazać należy, że w art. 3 pkt 12 zawierającym definicję przedsiębiorstwa energetycznego postanowiono, że przedsiębiorstwo energetyczne, to podmiot prowadzący

działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi. Podzielając, zatem pogląd Sądu Najwyższego podnieść należy, iż energetyka to gałąź przemysłu zajmująca się wytwarzaniem (przetwarzaniem) energii elektrycznej oraz ciepłej i dostarczeniem jej odbiorcom (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 roku, I UK 24/09, LEX nr 518067). Biorąc, zatem pod uwagę treść w/w zapisu działu II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., wskazać należy, iż pracami w energetyce są prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Wprawdzie przytoczone regulacje pochodzą z okresu późniejszego, aniżeli okres objęty sporem, to nie ma jednak powodu, aby uznawać, że w okresie braku stosownych unormowań, treść wskazanych powyżej pojęć była odmienna. W związku z powyższym, w okolicznościach niniejszej sprawy, brak jest podstaw do uznania, że praca odwołującego podczas zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Produkcji i (...) W. Oddział P. stanowiła pracę w szczególnych warunkach wymienioną w wykazie A dziale II do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. Z całą pewnością, zakład ten nie był przedsiębiorstwem energetycznym, a wykonywane przez wnioskodawcę prace nie były pracami przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Nadto, w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie ma podstaw do przyjęcia także, że uciążliwość i szkodliwość pracy, jaką wykonywał wnioskodawca pracując na stanowisku elektromontera w w/w zakładzie, była taka sama czy porównywalna z pracą elektromontera w energetyce. Podzielić należy stanowisko Sadu Najwyższego, zawarte w wyroku z dnia 22 lutego 2007 roku w sprawie I UK 258/06 (OSNP z 2008 r., z. 5-6, poz. 81), według którego wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych "instytucją" wyjątkową, określającą szczególnie uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzania w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowniczej.

Niezależnie od powyższych rozważań, Sąd uznał, że praca odwołującego w (...) Laboratorium (...) od 04.09.1979 r. do 31.01.1986 r. i od 08.04.1987 r. do 31.05.1990 r. z wyłączeniem okresu, kiedy odwołujący przebywał na urlopie bezpłatnym od 09.12.1985 r. do 31.01.1986 r. spełnia warunki szczególności jako praca określona w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43) dział XIV „Prace różne” poz. 25 „Bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”. tj. prace określone w dziale IV „W chemii” pod pozycją 17 Produkcja i przetwórstwo żywic i tworzyw sztucznych oraz produkcja surowców, półproduktów i środków pomocniczych stosowanych do ich produkcji i przetwórstwa, produkcja wosków i woskoli”, bowiem bakelit, który przetwarzano jest tworzywem sztucznym.

Powyższy okres 9 lat, 4 miesięcy i 28 dni jest jednak okresem niewystarczającym do spełnienia jednej z podstawowych przesłanek warunkujących prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, którą jest staż pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat.

Pozostałe przesłanki nabycia prawa do świadczenia nie stanowiły między stronami przedmiotu sporu, dlatego też nie stały się przedmiotem bardziej szczegółowych rozważań Sądu.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art.477¹⁴ §1 k.p.c. Sąd odwołanie oddalił.

SSO Hanna Parzybut-Dan